

В.Ф.Холодницький // Національна Книга Пам'яті жертва голодоморів 1932-1933, 1946-1947 років в Україні. Чернівецька область. – Чернівці: Зелена Буковина, 2008. – С.350-373; 20. Шарпаций В.Г. Соціальне забезпечення в УРСР (20–30-ті роки ХХ ст.) / В.Г.Шарпаций. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 268 с.; 21. Швидкий В.П. Бродяжництво й жебрацтво як елементи соціального життя в Україні УДЖ. – 2007. – №1 – С.149-163; 22. Ярош Б.О. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях 30 – 50-ті роки ХХ століття / Б.О.Ярош. – Луцьк: Надтир'я, 1995. – 176 с.

Drobina L.
Social Policy as Adaptation Factor of Local Population of Chernivtsi Region to Soviet Authority at the Postwar Period.

This article is about the forms of social assistance at the early years of postwar period. Also article consists the analysis of main functions and contingent of social supply agencies of Chernivtsi region.

Key words: west regions, disability, Medicine and Labour Commision, health protection, social securing.

УДК 94(477.85)“18/20”:[61+37]

© Світлана Герегова (Чернівці)
© Ірина Божко (Чернівці)

**З ІСТОРІЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
НА БУКОВИНІ
(ДО 200-ЛІТТЯ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО
МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ БДМУ)**

У статті йде мова про діяльність Чернівецького медичного коледжу БДМУ в контексті розвитку професійної освіти медичного спрямування на Буковині. Акцентовується увага на передумовах заснування та діяльності першого медичного навчального закладу на Буковині – Акушерської школи в Чернівцях (1811), яка і дала початок історії Чернівецького медичного коледжу БДМУ.

Ключові слова: освіта, професійна медична освіта, акушерська школа, медичний навчальний заклад, Буковина, Чернівецький медичний коледж БДМУ.

У поступальному розвитку будь-якого суспільства чи не головну роль, поряд з іншими чинниками, відіграє освіта і наука. Їх всеохоплюючий характер, з відповідною системою закладів та установ, не тільки забезпечує загальний рівень знань у суспільстві, сукупність знань, здобутих кожним громадянином у процесі навчання та піднесення їх рівня, а й передачу від покоління до покоління основних здобутків культури, досвіду, умінь та навичок. Освіта посідає вагоме місце у культурному розвитку нашої держави: без її розвитку неможливе духовне відродження нації, що особливо важливо у період розбудови незалежної Української держави. Значення освіти помітно зростає у періоди корінних соціально-економічних і політичних перетворень, адже саме освіта покликана забезпечити модернізацію суспільства при збереженні життєво необхідних для нього традицій.

Сьогодні, в період політичної та економічної нестабільності в Україні, звернення до питань, пов'язаних з освітою є надзвичайно актуальним, адже саме освіта, особливо, вища та середня професійна, може взяти на себе функцію своєрідного соціального “амортизатора” суспільства. Студентські колективи поповнили діти, які народилися в незалежній Україні, і якими громадянами молоді суверенної країни вони стануть, залежить від ефективної системи освіти й виховання. Розробка і впровадження в життя цих систем залежить й від використання досвіду, накопиченого у сфері освіти попередніми поколіннями.

Розвиваючись на основі загальних для всієї культури закономірностей, освіта має власні специфічні особливості. На розвитку системи української освіти, зокрема, вищої і середньої професійної, позначилася взаємодія соціальних, національних, культурних, релігійних, внутрішніх, міжнародних суперечностей і взаємоз'язків, суспільно-політичних та економічних умов.

Однією з цікавих і малодосліджених сторінок історії професійної освіти в Україні є історія медичної освіти. Враховуючи, що одним із вагомих факторів при реформуванні змісту української освіти на сучасному етапі є її неперервність, не можна відкидати у дослідженні медичної освіти діяльність середньої ланки навчальних закладів цього профілю. Саме фоні сприяли формуванню когорти медичних працівників, обов'язок яких – надання найпершої допомоги хворим людям. Тут варто навести відомий вислів: “Здорова нація – сильна держава”, що був і є актуальним на різних етапах розвитку кожної країни.

У цьому контексті звернення до історичного досвіду становлення та розвитку різноманітних навчальних закладів системи професійної освіти медичного спрямування, зокрема до історії Чернівецького медичного коледжу Буковинського державного медичного університету (далі БДМУ) – вищого навчального закладу освіти з правом здійснення освітньої діяльності за I-II рівнями акредитації, який наступного року відзначатиме свій 200-літній ювілей є, безперечно, актуальним. Історія створення першого медичного навчального закладу на Буковині є важливим доповненням до національної історії, а наявні педагогічні традиції і досвід минулого слугують важливим джерелом для розвитку сучасної медичної освіти.

Цей навчальний заклад пройшов довгий, тернистий шлях від становлення до сьогодення, відчуючи всі колізії суспільного життя буковинців під час перебування земель краю у складі Австрійської імперії (з 1867 р. – Австро-Угорщини), пізніше – Румунії, ще пізніше – після входження Північної Буковини до УРСР у складі Радянського Союзу та у період розбудови незалежної держави Україна.

Оскільки Буковина є частиною західноукраїнського регіону, то для відтворення картини становлення професійної освіти медичного спрямування в краї, необхідне залучення досліджень, присвячених історії освіти загалом, та медичної в регіоні зокрема. Так, окремі питання розвитку освіти у ХІХ – на початку ХХ ст. розкрито в праці дослідника історії розвитку школи, освіти і педагогічної думки в Україні Б. Ступарика [18]. Певні аспекти діяльності закладів професійної освіти різних типів на західноукраїнських землях розглядали І.Курляк [13], Л. Клос [8] та ін., а сучасно на буковинських землях – О. Пенішкєвич та І. Петрюк [16, 17], О. Безаров, О.Кулик та ін. [1, 12]. Цікавий статистичний матеріал зосереджений у праці С. Кобилянського, В. Пішака й Б. Дробніса [10, 11]. Звернення до праці М. Шегедина та О. Рузанова [20], що присвячена історії Львівського медичного коледжу, дає можливість певного порівняння у розвитку одних з перших медичних закладів такого типу на західноукраїнських землях.

Проте, відсутність на сьогодні цілісного дослідження з питань становлення та розвитку професійної медичної освіти на Буковині, зокрема з двохсотлітньої історії Чернівецького медичного коледжу БДМУ, обґрунтовує потребу звернення до цієї проблеми науковців, яких ще чекає значна кількість архівних матеріалів. Так, надзвичайно цінними є матеріали, зосереджені у Державному архіві Чернівецької області, зокрема Ф.1. (Окружне управління Буковини) [4] та Ф.3 (Крайове управління Буковини за 1854-1918 роки) [5], окремі з яких використані у нашій науковій розвідці.

Розглядаючи питання щодо розвитку професійної освіти медичного спрямування на Буковині, варто зазначити чинники, які впливали на розвиток медичної освіти на західноукраїнських землях. Як зазначає Л. Клос, це, зокрема, активний

розвиток медичної науки та лікувальної практики як у країнах Європи, так і на західноукраїнських землях; формування нормативно-правової бази в галузі медичного обслуговування населення та підготовки медичних працівників, реорганізація системи управління закладами медичної освіти та охорони здоров'я відповідно до внутрішньої політики тих держав, до складу яких ці землі входили; становлення і розвиток державних і приватних закладів медичної освіти різного рівня; діяльність різноманітних лікарських товариств тощо [8, с.28].

У розвитку медичної освіти на західноукраїнських землях умовно можна виділити такий початковий період: з 1750 до 1773 рр., що характеризується розвитком закладів медичної освіти нижчого рівня – ремісничих цехів цирульників, повитухних шкіл та практичною передачею досвіду представниками народної медицини. Так, відкриття першого на західноукраїнських землях державного медичного навчального закладу середнього рівня – Медичного колегіуму у Львові датується 1773 р.; далі – до 1894 рр. відбувається формування середньої ланки медичної освіти і становлення першої медичної інституції вищого рівня (медичного факультету університету) на західноукраїнських землях. У цей період, а саме, в 1811 р., й була створена Чернівецька акушерська школа (або інститут), яка стала базою для заснування першого державного медичного навчального закладу на Буковині.

Для визначення передумов створення акушерської школи в Чернівцях варто звернутися до історії буковинського краю, який після окупації австрійськими військами у вересні 1774 р., офіційно був приєднаний до Австрійської імперії у травні 1775 р., внаслідок чого було встановлено правління військової адміністрації. У 1779 р. місто Чернівці офіційно стало адміністративним центром Буковини, що в 1786 р. як 19-ту округу приєднано до Галичини [3, с.69]. Поступово протягом перших десятиліть після приєднання на території Буковини було введено загальне австрійське законодавство, і перед австрійським урядом постало чимало організаційних питань, зокрема в галузі благоустрою та охорони здоров'я.

Першими кроками у справі організації шкіл медичного спрямування на Буковині можна вважати дії військового намісника краю Кароля фон Енценберга, що приступив до своїх обов'язків у 1778 р. Готуючи необхідні реформи у краї щодо поліційної справи, як стверджує дослідник історії міста Чернівців Р.-Ф. Кайндль, Енценберг наголошував на заходах по організації санітарної служби, запобіганню розповсюдження епідемій та епізоотій, проти поширення сифілісу, створення акушерських шкіл тощо [7, с.160-161]. Наступного року після свого призначення Енценберг дав вказівку головному хірургу Буковини доктору Глабаху щодо необхідності збільшення кількості медичних кадрів для створення професійної системи акушерської допомоги (на той час у Чернівцях лише дві акушерки приймали пологи). У 1788 р. офіційно була запроваджена нова адміністративна посада – окружна акушерка, першою з яких була Марія Теодорін [10, с. 33]. Висока дитяча смертність, яку фіксували при пологах, спонукала урядові кола задуматись про створення спеціального навчального закладу для підготовки кваліфікованих акушерок.

Галицьке губернаторство видало директиву від 1807 р., в якій наголошувалося на незадовільному стані системи охорони здоров'я населення Буковини та гострій проблемі забезпечення медичними кадра-

ми. У зверненні до окружного управління Буковини, вказувалося на необхідність встановлення жорсткого контролю за діяльністю “напівакушерок” (бабок-повитух), які не мали належного професійного рівня, що впливало на смертність дітей при пологах. В свою чергу, на виконання зазначеної директиви, Буковинське окружне управління видало розпорядження від 7 березня 1807 р., згідно з яким Чернівецька і Сучавська санітарні служби зобов'язувалися організувати систематичну підготовку кваліфікованих акушерок [4, Оп.2, спр.560, арк.1]. Так розпочалася історія створення акушерської школи, яка офіційно відкрита у 1811 р. у відповідності з розпорядженням Галицького намісництва у Чернівцях, і яка, за словами Р.-Ф. Кайндля, була найстарішою зі всіх спеціальних шкіл краю. До роботи були запрошені окружні лікарі – В. Голінський з Чернівців та А. Полівський з Сучави [4, оп.2, спр.560, арк. 2-3]. Для навчання було отримано таке обладнання: крісло, муляжна машина для двох дітей, акушерські інструменти.

У справі запровадження певних загальнодержавних стандартів у системі акушерської допомоги на Буковині була розроблена інструкція для акушерок німецькою та польською мовою, за зразком уже існуючих на той час львівських інструкцій [1, с.23]. Інструкція містила 12 параграфів, які включали в себе повноваження акушерок. Так, займатися практикою дозволялося лише дипломованим акушеркам, діяльність яких контролювалася владою. Так, у § 10-11 інструкції акушеркам заборонялося виконувати або сприяти проведенню незаконних абортів. Зміст зазначених інструкцій щодо діяльності акушерок зумовив необхідність якісної підготовки професійних акушерських кадрів, центром якої і стала акушерська школа (інститут). Їй виділялись приміщення колишніх військових казарм у Чернівцях, де розмістились гуртожиток та кімнати для викладачів, пологове відділення лікарні [4, оп.2, спр.560; оп.2, спр.166]. У зв'язку з відсутністю належних елементів навчальної бази у 1813 р. зі Львова до акушерської школи був направлений перший комплект медико-навчального обладнання: шприци, щипці, перфоратор, катетери, ножиці для пере різання пуповини тощо) [4, оп.1, спр.3392, арк.1].

На початку діяльності школи контингент слухачів не перевищував 30 осіб. Щодо структури Чернівецької акушерської школи, її форми та змісту навчального процесу, то вони були типовими для інших шкіл Габсбурзької імперії. У правилах вступу чітко визначено віковий ценз майбутніх спеціалістів з акушерства: від 20 до 35 років. Обов'язковими умовами було уміння вільно читати, писати і виконувати арифметичні дії (оскільки на Буковині на той час переважала неписьменна молодь, особливо сільська, цей пункт умови було скасовано); дозвіл від батьків на навчання і наявність характеристики, виданої приходським священником, що мало свідчити про моральні якості бажаючих вступити в акушерську школу. Зарховували до числа слухачів лише тих, хто пройшов співбесіду, в результаті якої виявляли їх здібності до акушерської справи [4, оп.1, спр.3392, арк.160]. Мовами викладання у школі були німецька та українська (крайова).

Плату за навчання вносили станові комітети за місцем проживання слухачів школи. Кращим виплачували стипендію у розмірі 100 флоринів на рік. Викладачі школи, які водночас були й лікарями, отримували 50 флоринів на місяць. Навчальний курс тривав з жовтня по травень і передбачав вивчення теоретичних дисциплін (терапія, хірургія, акушерство, догляд за матір'ю і дитиною) і практичне навчання [4, оп.2, спр.560, арк.5]. Основна

увага зверталась на формування практичних умінь і навичок майбутніх акушерок. Варто зауважити, що навчальний процес у школі був побудований так, щоб навіть ті слухачки, котрі не вміли читати і писати, могли запам'ятовувати матеріал (який їм багаторазово "начитували") і засвоювати практичні навички з метою умілого подальшого застосування їх на практиці (акушерок, як правило, готували для роботи у сільській місцевості).

У 1817 р. було прийняте рішення про зміну місця розташування акушерської школи. Однак, запропоноване приміщення Чернівецької чоловічої гімназії не могло задовольнити потреби двох закладів. В зв'язку з цим окружне управління Буковини виділило 2 тис. флоринів для нового навчального помешкання майбутніх спеціалістів з акушерства. Акушерська школа розташувалася у "володінні братів Гормузакі" в приміщенні будинків військового скарбництва на площі Рудольфа, яка інакше називалась Мучною (нині площа Філармонії) [5, оп.2, спр.15814, арк.39-40]. На цій площі була споруджена наприкінці XVIII ст. провінційна в'язниця, приміщення якої з 1824 р. орендувалось містом і було пристосовано спочатку під шпиталь, а пізніше – під практичний навчальний курс акушерської школи та пологового будинку. При упорядкуванні Мучної площі у 1860 р. ця будівля була зруйнована [15, с. 77], після чого акушерська школа разом із Крайовим пологовим будинком розмістилась у районі вулиці Св. Миколая №6 (нині – вул. М. Садовського, №4-6).

Першими директорами акушерської школи були доктори Августин і Ковальський; професорами – доктори Адлер і Скибинський. Останній, маючи надзвичайно позитивні рекомендації від крайової влади як досвідчений лікар, протягом тривалого часу працював в акушерській школі професором терапії. Окружним управлінням у 1824 р. був вперше розроблений статут роботи акушерської школи, де роз'яснювались обов'язки керівництва, викладацького штату і слухачів [4, оп.1, спр.3392, арк.1]. Згідно із статутом, вводилися нові штатні одиниці та правили їх підпорядкування: теоретичні предмети викладали доктор медицини і доктор філософії. Великі повноваження мала старша акушерка, яка була асистентом професора й директора школи; їй підпорядковувался весь молодший медичний персонал.

Внаслідок загальноімперської реорганізації системи освіти в Австро-Угорщині (створена у 1867 р. як дуалістична монархія), що відбулась у другій половині 60-х – першій половині 70-х років XIX ст., Чернівецька акушерська школа, отримала статус державного навчального закладу з відповідним фінансуванням з крайового бюджету [5, оп.2, спр.9426, арк. 45]. У 1873 р. був розроблений новий статут школи, за яким регулювалася її правова діяльність, визначався термін навчання та зверталася увага на його практичну сторону, бо більшість слухачів і в подальшому залишались неписьменними. Навчання у школі проводилося уже трьома мовами: німецькою, українською, румунською, хоча осіб української національності у випуску, наприклад, 1898 р. налічувалось лише п'ятеро, в основному тут навчалися слухачі німецького та єврейського походження [17, с. 215].

Варто зауважити, що в другій половині 70-х – 80-х роках XIX століття, враховуючи незадовільний стан охорони здоров'я в краї, серед науковців та медиків Буковини неодноразово піднімалося питання щодо необхідності відкриття при Чернівецькому університетові медичного факультету. Проте, урядові кола Австро-Угорщини щоразу відмовляли, мотивуючи своє негативне рішення існуванням акушерського інституту [школи] і фармацевтичних курсів, які діяли у другій половині XIX ст., що, на

їх думку, було достатнім для такої невеличкої провінції.

У 80-х роках професором школи І. Волчинським було підготовлено "Проект реформування акушерської справи на Буковині", в якому наголошувалося на необхідності удосконалення професійного і духовного рівня майбутніх акушерок, важливості їх фахової діяльності у розвитку системи допомоги при родах. Виходячи з цього, наприкінці XIX ст. на базі акушерської школи були створені курси підвищення акушерської кваліфікації. Але незважаючи на те, що ситуація із забезпеченням Буковини акушерськими кадрами, в цілому, покращилася (кількість акушерок зросла зі 150 в 1870 р. до 300 в 1900 р.), смертність новонароджених залишалася високою – 33%. Це, обумовлювалось тим, що акушерська допомога в стаціонарах була платною, і кількість пологів у них коливалася всього в межах 5-6% [12, с. 3]. Крім цього, запроваджена адміністрацією система обслуговування в Чернівецькому пологовому будинку "за трьома класами" [11, с.7] не давала можливості доступу до кваліфікованої акушерської допомоги і всіх, пов'язаних з цим "привілеїв" 1-2 класів, для незаможних верств суспільства.

Надзвичайно важливим було питання надання акушерської допомоги в сільській місцевості. За відсутністю лікарів, акушерки, які залишалися працювати в сільській місцевості, користувалися серед селян особливою повагою. "Моша", як називали селяни акушерок, заробляли в середньому від 40 до 160 крон за рік. Більш заможні сільські громади, за рахунок яких утримувались акушерки, виплачували їм до 200 крон на рік, що складало чималу суму, проте частіше "моші" отримували "тільки те, що зароблять коло уродин" [14, с. 27].

На початку XX ст. було змінено правила прийому до Чернівецької акушерської школи: при вступі абітурієнти мали складати іспити з української або німецької мови та математики. У зв'язку з необхідністю впорядкування мовних розбіжностей та збільшенням набору студентів крайова адміністрація підвищила фінансування школи на оновлення матеріально-навчальної бази. Так, були придбані нові посібники з акушерської справи, наукова література та модель жіночого тазу, виготовлена на замовлення в Берліні. Змінилися умови вступу: віковий ценз збільшувався до 40 років, звільнялися від іспитів абітурієнтки із сільської місцевості [5, оп.2, спр.9219, арк.1], що запроваджено з метою забезпечення кваліфікованими спеціалістами віддалених місцевостей краю.

У 1912 р. пологовий будинок і акушерська школа отримали нове приміщення – колишню крайову агрономічну школу по вул. Семигородській (нині Голловна, 129, де розташований гінекологічний корпус пологового будинку №1) [11, с.7]. Проте, під час Першої світової війни навчання в закладі не проводилося. Отже, можна зробити висновок, що заснування акушерської школи в Чернівцях започаткувало розвиток середньої медичної освіти на Буковині. За більш ніж сторічний "австрійський" період діяльності вона підготувала понад тисячу якісно підготовлених спеціалістів з акушерської справи.

Приєднання Буковини до Королівської Румунії в 1919 р. відобразилось і в подальшій діяльності акушерської школи, директором якої був призначений головний акушер-гінеколог пологового будинку О. Георгіян. При зарахуванні до школи вступники проходили жорсткий конкурсний відбір. Основною перешкодою у вступі став мовний бар'єр (школа стала лише румуномовною), внаслідок чого владі не вдалося збільшити контингент майбутніх спеціалістів з акушерства. Відбулась реорганізація навчального процесу: термін навчання збільшено до двох років.

Внутрішній розпорядок школи став суворішим (наприклад, студентам заборонялося “заходити до спальні вдень, більше двох разів виходити в місто”), замість “старшої акушерки” вводилася посада “акушерки-наглядачки” з відповідними до назви функціями. Ці причини призвели до зменшення кількості акушерських кадрів та зростання показника дитячої смертності: зокрема, в 1930 р. з 5920 новонароджених померло 5560 [12, с.4]. В зв'язку з цим румунська адміністрація запровадила обов'язкову норму для випускниць школи: вони мали відпрацювати в сільській місцевості п'ять років після закінчення навчання.

Варто зазначити, що у “румунський” період на Буковині в середній медичній освіті відбувся подальший розвиток іншого навчального профілю – медсестринства, яке було започатковане ще в 1914 р., коли при лікувальних установах діяли курси медичних сестер. У 1921 р. такі курси стали основою для створення окремих шкіл медсестер у Чернівцях, Вижниці та Косові [19, с.43-44], на початку другої світової війни – у Хотині. При наборі в ці школи провадився жорсткий конкурсний відбір. Навчання, як і в акушерській школі, тривало два роки, і велося румунською мовою. Майбутні медсестри вивчали такі предмети як анатомію, хірургію, терапію тощо; в кінці навчального року здавали іспити.

Із включенням Північної Буковини і Хотинщини до складу УРСР та утворенням Чернівецької області в серпні 1940 р. розпочалася реорганізація всієї системи освіти на радянський лад, в тому числі й середньої медичної. Основною рисою змін у навчальному процесі стала поява викладачів із центральної та східної радянської України і поступове запровадження російської мови.

Повоєнне десятиліття стало періодом продовження попередньої довоєнної радянської, одним із результатів якої стала чергова реорганізація місцевої системи медичної освіти, адже першочерговим завданням більшовицького режиму було приведення Буковини у повну відповідність з радянською системою суспільно-політичного та соціально-економічного життя. Хоча були певні позитиви цього періоду: намагалися переконати населення Буковини в тому, що радянський лад – найгуманніший і найсправедливіший у світі [3, с. 268], керівництво держави запровадило безкоштовну освіту й медицину.

Для цього потрібна була велика кількість, насамперед, кваліфікованого медичного персоналу. Так, у 1945 р. при обласних та міських лікарнях були відкриті курси медсестер із піврічним терміном навчання, де за поточний рік було підготовлено 60 медсестер. Значною віхою в історії медичної освіти на Буковині стало відкриття у 1944 р. Чернівецького медичного інституту, у формуванні науково-кадрового потенціалу якого взяли участь провідні, на той час, вищі навчальні заклади Радянського Союзу. Система середньої медичної освіти у перші повоєнні роки в УРСР складалася з профілюючих шкіл: фельдшерської, акушерської, фельдшерсько-акушерської, фармацевтичної, зуботехнічної, школи лаборантів та школи медсестер, до яких приймалися особи віком від 15 до 35 років із неповною та повною середньою освітою [6, с.17-18]. У Чернівецькій області до 1954 р. діяли: фельдшерсько-акушерська школа і школа медсестер в Чернівцях і школа медсестер у Сторожинці.

В зв'язку із тим, що для радянського режиму найважливішою була проблема ідейно-політичного виховання населення краю в дусі комуністичної ідеології, ці засади запроваджувались в усіх ланках освіти, як вищої, так і середньої спеціальної і середньої. Тому майбутнім фельдшерам і акушеркам доводилось вивчати не лише терапію, акушерство

та хірургію, а ще й такі предмети як “Конституція СРСР”, “Бесіди про Червону Армію”, інші дисципліни ідеологічного спрямування. Лише за період з 1945 по 1947 рр. Чернівецька акушерсько-фельдшерська школа підготувала 184 “ідейно підкованих” спеціалістів.

У 1954 р. Чернівецька фельдшерсько-акушерська школа згідно з наказом по Чернівецькому обласному відділу охорони здоров'я від 30 липня 1954 р. “Про заходи покращення подальшої підготовки середніх медичних працівників” була реорганізована у Чернівецьке медичне училище №1 (профіль – підготовки фельдшерський і акушерський), яке розташувалося у приміщенні міської дезінфекційної станції. Чернівецька школа медсестер стала Чернівецьким медучилищем №2, а Сторожинецька школа медсестер – Сторожинецьким медучилищем. Профілюючі школи було реорганізовано у відповідні відділення медучилищ. Чернівецьке медичне училище №1 наприкінці 50-х років отримало статус базового. Тут нараховувалося 11 учбових груп, 18 штатних викладачів [1, с. 203-204]. Лише за період з 1955 по 1959 рр. у ньому було підготовлено майже тисячу кваліфікованих акушерок і фельдшерів, найкращі з них продовжували навчання у медінституті. Наприкінці 60-х років в училищі функціонувало три основних відділення – акушерське, фельдшерське, фармацевтичне та окремі зуболікувальне та відділення для підготовки медичних сестер, на останньому було відкрито ще й вечірню форму навчання.

Чимало зусиль щодо розвитку Чернівецького медичного коледжу БДМУ (тоді ще “фельдшерсько-акушерської школи”) протягом післявоєнного десятиліття доклали його директори: Б.Б. Кіммельблат (1947-1949), А.А. Петрова (1949-1951), К.Г. Кантоніста (1951-1953); пізніше (із назвою “медичне училище”) – Л.І. Старушенко (1953-1958), Л.М. Нестерова (1958-1960), І.А. Садікова (1960-1973), С.М. Мазуряк (1973-1992); після прийняття державою незалежності І.В. Лукашук (1992-1997) [12, с.4]. У 1998 р. медичне училище, яке очолював О.Ф.Кулик, отримало статус Училища Буковинської Державної Медичної Академії (в зв'язку з перейменуванням якої на університет у 2005 р. училище відповідно змінило свою назву на сучасну).

У період розбудови незалежної України Чернівецький медичний коледж БДМУ, після певної реорганізації навчального процесу, впевнено розвивається. Нині у коледжі навчаються 1350 студентів з таких спеціальностей: “Акушерська справа”, “Лікувальна справа”, “Медико-профілактична справа”, “Лабораторна діагностика”, “Сестринська справа” денної та вечірньої форми навчання, які стануть бакалаврами та молодшими медичними спеціалістами. Позитивним є те, що у 2006-2007 н. р., вперше на Західній Україні, було здійснено набір групи студентів з вадами зору на спеціальність “Сестринська справа” за кваліфікацією “Медична сестра з масажу”, що, безумовно, дасть можливість цим студентам реалізувати себе у суспільстві. Загалом, цей навчальний заклад за роки своєї діяльності випустив понад 15 тисяч кваліфікованих медичних працівників.

На нашу думку, найбільш плідними періодами в його розвитку можна вважати “австрійський”, коли було започатковано історичні традиції цього навчального закладу, і “пострадянський”, під час якого відбулася модернізація головних структурних елементів системи навчання. Чернівецький медичний коледж БДМУ є базовим серед навчальних закладів такого типу в буковинському краї: Новоселицького (директор І.С. Єфтемій) та Вашківцевого (директор М.М. Сашук). Їхня тісна співпраця, обмін

досвідом у навчанні й вихованні студентської молоді дають можливість підготувати цілу когорту висококваліфікованих медичних спеціалістів середньої ланки для Буковини.

Отже, пройшовши майже 200-літній шлях (з часу заснування у 1811 р. Чернівецької акушерської школи як першого медичного навчального закладу на Буковині), долаючи всі труднощі на шляху свого становлення та розвитку, які пов'язані були із зміною політики владних структур щодо розвитку освіти під час перебування буковинського краю у складі різних держав, Чернівецький медичний коледж БДМУ, сьогодні продовжує свою активну діяльність, впроваджуючи інноваційні методи навчання і приділяючи особливу увагу вихованню своїх студентів; займаючись підготовкою кваліфікованого медичного персоналу який, фактично, є основою розвитку системи охорони здоров'я людини; не лише уособлює важливу ланку, яка пов'язує хворого з лікарем, а так чи інакше сприяє процесу оздоровлення суспільства.

Джерела та література:

1. Безаров О.Т., Кулик О.Ф., Прунчак Н.І. З історії училища Буковинської державної медичної академії // Буковинський медичний вісник. – 2001. - Т.5. – №4. - С.200-205; 2. Ботушанський В. Розвиток народної освіти в Чернівцях наприкінці XVIII – поч. XX ст. // Буковинський журнал. – Чернівці. – 2008. - № 3. – С.137-147; 3. Буковина: історичний нарис // Відп. ред. В.М. Ботушанський. – Чернівці: Зелена Буковина, 1998. – 416 с.; 4. Державний архів Чернівецької області (ДАЧО). - Ф.1. Округне управління Буковини; 5. ДАЧО. - Ф.3. Крайове управління Буковини за 1854-1918 роки; 6. Духин Л.Х. Развитие медицинских (фельдшерских) школ на Украине // Врачебное дело. – 1959. – №12. – С. 13-29; 7. Кайндль Р.Ф. Історія міста Чернівців від найдавніших часів до сьогодення, присвячена 60-літньому ювілею правління Його Величності Царя Франца Йосифа І, в пам'ять про першу документальну згадку про місто Чернівці 500 років тому. – Чернівці: КП Видавництво "Золоті литаври", 2005. – 271 с.; 8. Клос Л.С. Розвиток медичної освіти на західноукраїнських землях у XIII - XIX ст. // Вісник Львівського університету. - Серія педагогічна. – Львів, 1996. - Вип.13. - С.27-33; 9. Кобилянська Л., Петрюк І. Розвиток української початкової та середньої освіти на Буковині (XIX – початок XX ст.) // Матеріали V Буковинської Міжнародної історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 130-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія

Федьковича. У двох томах. Том 1: Історія України. Краєзнавство. – Чернівці: Книги – XXI, 2005. – С.368-372; 10. Кобилянський С.Д., Пішак В.П., Дробніс Б.Я. Історія медицини Буковини. Цифри й факти. – Чернівці: Вид-тво БДМА, 1999. – 249 с. 11. Кобилянський С.Д. З історії пологового будинку // Актуальні питання акушерства і гінекології. Збірник тез науково-практичної конференції, присвячений 100-річчю гінекологічного корпусу та 85-річчю міського клінічного пологового будинку №1. – Чернівці, 1997. – С.7-8; 12. Кулик О.Ф., Кузик Ф.В., Стрижаковська О.С. 195 років Чернівецькому медичному коледжу Буковинського державного університету // Клінічна та експериментальна патологія. - 2006. – №3. – С. 2-5; 13. Курляк І. Класична освіта на західноукраїнських землях (XIX – перша половина XX ст.) Історико-педагогічний аспект. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2000. – 328 с.; 14. Ніщович Р. М. З історії акушерсько-гінекологічної служби на Буковині // Актуальні питання акушерства та гінекології. Збірник тез науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю гінекологічного корпусу та 85-річчю міського клінічного пологового будинку №1. – Чернівці, 1997. – С.26-28; 15. Никирса М. З історії забудови м. Чернівців // Питання історії України. Збірник наукових праць. Чернівці: Технодрук, 2008. – Т.11. – С.76-81; 16. Пенішкевич Д., Петрюк І. Становлення та розвиток професійної освіти на Буковині в кінці XVIII – на початку XX ст.: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 1998. - 47 с. 17. Пенішкевич О.І. Розвиток українського шкільництва на Буковині XVIII – початок XX ст.): Монографія. – Чернівці: Рута, 2002. – 520 с.; 18. Ступарик Б.М. Національна школа: витоки, становлення. – К., 1998. – 334 с.; 19. Фелистович Н.Б. Первые медицинские сестры на Западной Украине // Медицинская сестра. – 1958. – №8. – С. 43-44; 20. Шегедин М.Б., Рузанов О.М. Львівський державний медичний коледж. – Львів, 1998. – 183 с.

Herehova S., Bozhko I.

On the history of medical education in Bukovyna (Chernivtsi medical college, Bukovyna state medical university branch celebrates its 200 years anniversary)

The article studies the activities of Chernivtsi Medical College, Bukovyna State Medical University branch in the view of the development vocational medical education in Bukovyna. A considerable emphasis is given to the preconditions of the obstetrics school establishing and activity in Chernivtsi (1811), which was the first medical institution in Bukovyna that initiated the history of Chernivtsi Medical College, Bukovyna State Medical University branch.

Key words: education, vocational medical education, obstetrics school, educational institution, Bukovyna, Chernivtsi Medical College, Bukovyna State Medical University branch.